

TUINRANGERS

Inzetten op tuinen voor een meer
biodiverse en klimaatrobuuste gemeente

Even voorstellen

Inverde is de opleidingstak van Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid

- Opleidingen voor alle boswachter, groenarbeiders en natuurinspecteurs
- Andere opleidingen in de groene sector, van boomverzorgers tot gemeentelijke groendiensten
- Gratis online kennisplatform www.ecopedia.be

Een initiatief van:

inverde

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Vlaanderen
is natuur

Wat is Tuinrangers?

- Een dienst van Inverde voor steden en gemeenten
- Om bij te dragen aan klimaat- en biodiversiteitsbeleid
- Via de tuinen van de inwoners

Hoe? – via lokale vrijwilligerswerking

Wie zijn de Tuinrangers?

Deze vrijwilligers komen bij je thuis
en geven laagdrempelig advies op
maat voor een meer
klimaatbestendige en biodiverse tuin.

Tom uit Genk

De ambitie? – hangt af van inwonersaantal

- Bvb 'middelgrote' gemeente (20.001 – 40.000 inwoners)
- Team van 4 tot 6 adviseurs
- 200 tuinadviezen, gespreid over 2 jaar
- Lukt met de nodige lokale promotiecampagnes, lezingen, events, ...

Maximale ontzorging

Inverde zorgt voor:

- Werving, selectie en opleiding
- Uitrusting, ondersteuning, bijscholing
- Administratie, effectmeting
- Promotie

Stad / gemeente:

- Financiering (!) (LEKP 2.0)
- Lokale promotie

Voor wie doen we het ?

Niet voor deze tuiniers

Wel voor deze

Houden vaak evengoed van natuur, maar
hebben onvoldoende kennis

Voor wie doen we het ?

We hebben allemaal geleerd hoe we ons gazon moeten onderhouden.

Maar hoe begin je aan zo'n bloemenakkertje?

Eens we bij de mensen binnen zijn, hebben we impact. (maar binnen geraken is niet eenvoudig)

Zware promotie op het lokale niveau

Tuineigenaars
OVER TUINRANGERS

Deskundig advies van iemand uit mijn eigen buurt, die weet welke planten hier goed marcheren
(Maarten, Boom)

We twijfelden al lang over een bloemenweide. Dankzij onze Tuinranger durven we nu ook de stap zetten
(Karolien, Genk)

De gratis bloemzaadjes zijn van topkwaliteit. Eindelijk echte klapprozen en korenbloemen op mijn balkonnetje
(Sylvia, Mol)

Het belangrijkste van al: we hebben vooral veel zin gekregen!
(Elke, Turnhout)

Wie zijn de Tuinrangers?

De Tuinrangers zijn gepassioneerde hobbytuiniers uit jouw buurt met een hart voor de natuur. Als vrijwillige tuinadviseurs willen we bijdragen aan een biodiversere en klimaatbuurste buurt.

Het Tuinrangerproject is een initiatief van de Vlaamse Overheid. De lokale werking wordt volledig gefinancierd door de deelnemende stads- en gemeentebesturen.

De Tuinrangers worden opgeleid en blijven ondersteund door Inverde, het opleidingscentrum van Natuur en Bos.

www.tuinrangers.be
tuinrangers@vlaanderen.be

Een initiatief van
Inverde AGENTSCHAP NATUUR & BOS **Vlaanderen**

V.U. Tom Embo, Havenlaan 88 bus 75 - 1000 Brussel

GRATIS TUINADVIES OP MAAT

Want in elke tuin is plaats voor meer natuur.

Wil jij meer natuur in je tuin?

Wil je van jouw tuin een klimaatbestendig paradijsje maken dat bruist van het leven? De Tuinrangers helpen je op weg met gratis tuinadvies. Helemaal op maat van jouw tuin!

In elke tuin is namelijk nog wel ruimte voor meer natuur: een mooie (fruit)boom, een bloemenweide, een vijvertje, klimplant of vogelbosje.

Boek je lokale Tuinranger
online op www.tuinrangers.be
Het is eenvoudig en snel.

Hoe werkt het?

- 1 VRAAG JE TUINBEZOEK AAN**
Vraag online je tuinbezoek aan op www.tuinrangers.be.
Je wordt gecontacteerd door een Tuinranger uit jouw buurt om een tuinbezoek in te plannen wanneer dat voor jou past.
- 2 TUINRANGER TER PLAATSE**
Tuinrangers geven advies en tips op maat van je tuin én van jouw wensen. De tuinranger probeert zoveel mogelijk natuur in je tuin te integreren op maat van jouw leven, rekening houdend met wat de natuur in je tuin nodig heeft.
- 3 AAN DE SLAG**
Je krijgt een duidelijk geschetste plattegrond van je toekomstige tuin. Je ontvangt ook een set handige stappenplannen. En dat allemaal gratis!
Zo kan je direct zelf aan de slag. Of je trekt met ons advies naar je tuinaannemer of -architect.

De Tuinrangerservice, dat is...

- ☞ Hélemaal GRATIS
- ☞ Deskundig advies uit jouw buurt
- ☞ Op maat van jouw tuin en wensen
- ☞ Makkelijk te boeken
- ☞ Voor elke tuin

VOOR ELKE TUIN EEN GRATIS SAFARIKIT TWV € 25!

Wat zit erin?
Zoekkaarten en insectenkijker
Zaadmengsels voor instant bloemenpracht

- Huis- aan huis folderbedeling werkt goed
- Maar ook gemeentelijke kanalen, ads op social media, lezingen voor verenigingen, webinars, aanwezigheid op events, posters...

Onze Tuinranger methode

Op maat van de tuin

- Oriëntatie, bodem, ...
- Geen grote eik in kleine voortuin

Op maat van de mensen

- Hun smaak, tuingebruik, ...
- Geen bloemenweide voorstellen in een tuin waar veel gevoetbald wordt

Onze invalshoek : tuinbiotopen

Typische tuinsoorten?

Onze invalshoek : tuinbiotopen

Natuurlijke biotopen

Bos

Zonnige bosrand

Grasland

(meer of minder begraasd)

Poel

Dode bomen en takken

De tuinversie = onze “tuinbiotopen”

Bomen, klimplanten, schaduwborder

Zonneborder, hagen, heggen, struiken

Kruidenrijk gazon, bloemenweide, ruig plekje

Folievijvertje

Takkenwal, houtstapel, composthoop

En veel dieren zijn perfect gelukkig in de tuinversie van hun natuurlijke omgeving

Voorbeeld tuinbiotoop: een minivijver maakt een enorm verschil.

Minivijver (45liter, 5 euro)
van Tuinranger Valerie

Overlap Tuinbiotopen en beleidsdoelen

Tuinbiotopen

Bomen, hagen, klimplanten →

Bloemenweide →

Takkenwal →

...

Beleidsdoelen

Co²-captatie, ↓ hitte-eiland-effect, fijn stof vangen

Droogte bestrijden, wilde bijen helpen,....

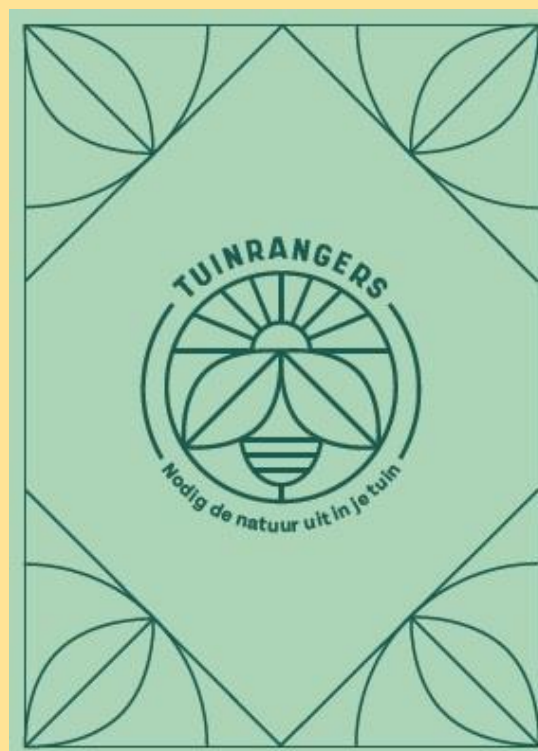
Minder druk op recyclagepark

Ontharden? – “Okee, maar wat krijg ik ervoor in de plaats ?”

Tuinbiotopen = een mooie, avontuurlijke, levendige, gevarieerde, ... tuin

Adviesmateriaal

- Voor elke tuin een mapje in A4-formaat
 - ✓ De 10 do's & dont's voor een natuurvriendelijke tuin
 - ✓ Een keuzehulp bij de aankoop van tuinplanten

TIEN TUINRANGER TOP TIPS

alpenwatersalamander (S. atra) enkele j.

1. Het formaat van de tuin speelt geen rol

Een grote tuin of een kleine ... per vierkante meter kunnen ze quasi evenveel soorten tellen. En vele kleintjes maken een groot. Gevelbegroeiing, een drinkplekje voor vogels en een bloemborder of wat bloempotten maken al een heel verschil voor tuindieren.

2. Gebruik geen pesticiden

Pesticiden zijn nooit selectief, ook de zogenaamd biologische niet. Ze doden planten of dieren die jij niet wilt, dat klopt. Maar daar stopt het helaas niet bij. Insecticiden duden nog steeds massaal op in insectenetende vogels als mezen. En weet je wat? Planten kunnen meer aan dan je denkt. Dus laat die pesticiden gewoon achterwege.

3. Plant zo veel mogelijk inheemse planten

Inheemse planten zijn belangrijk voor vlinders, bijen en andere insecten. En hoe meer verschillende soorten insecten er in je tuin voorkomen, hoe meer verschillende soorten vogels, salamanders, vleermuizen en andere dieren je zal hebben. Zeggen wij nu dat je geen lavendel of tulpen in je tuin mag planten? Neen hoor! Enkele uitheemse bloemen in de border is helemaal geen probleem, zolang er ook zoveel mogelijk inheemse planten staan.

4. Hou je gazon zo klein mogelijk

Veel tuinen bestaan uit een grote grasmat met daaronder een dun randje met wat bloemen. Doe het liever omgekeerd. Maak een gazon waar je het nodig hebt om te zitten of te spelen, en tover de rest om tot bloemborder, bloemenweide en/of struikgewas. Maak van je tuin een mozaïek van verschillende biotoopjes.

5. Breng structuur aan via hoge borders, struiken en/of bomen

Je wilt dus graag veel tuindieren in je tuin. Die hebben niet alleen voedsel nodig, maar ook beschutting. Een plek

DE JUISTE PLANTEN KIEZEN - 10 tips

Hoe kies je de juiste planten voor je tuin? Alles hangt natuurlijk af van wat je wil bereiken. Droom je ervan om meer vlinders of bijen naar je tuin lokken? Of wil je de vogels een handje helpen? Online vind je heel wat lijstjes. Zo veel dat je soms door de bomen het bos niet meer ziet.

Daarom hebben wij tien handige tips voor je samengesteld. Zo helpen we je om mooie planten te kiezen die ook nog eens nuttig zijn voor de natuur.

Tip 1: Kies zo veel mogelijk voor inheemse planten. Met andere woorden: ga voor planten die hier ook in de natuur voorkomen. Daar zitten heel wat mooie soorten tussen die je perfect kan gebruiken in je tuin. Zeggen wij nu dat je geen lavendel meer mag planten in je tuin? Want ja, dat is een toch uitheemse soort? Ook uitheemse planten kunnen nuttig zijn voor onze natuur. Dus een mix van inheems en uitheems is helemaal prima. Blijf met andere woorden gerust lavendel in je tuin zetten.

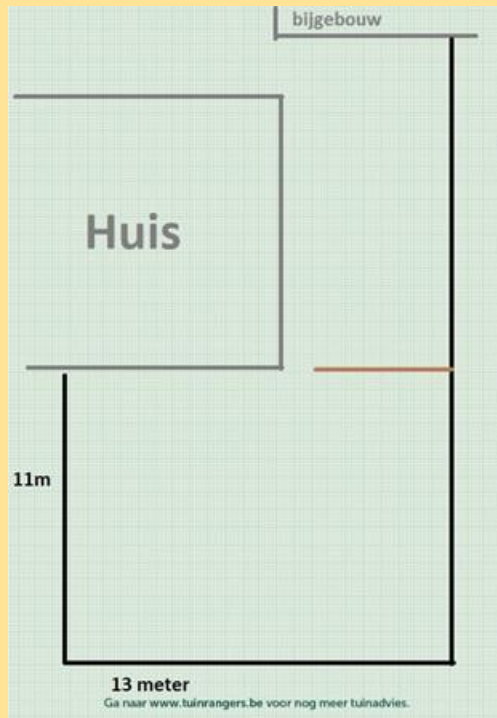
Van deze plantensoorten zijn wij avaat fan!

INHEEMS	UITHEEMS
 Grote kattenstaart	 Echte lavendel
 Duindoorn	 Rode zonnehoed
 Boraginengewas	 Bumelboom (Bumel macedonica)

Adviesmateriaal

- Op achterkant van mapje: ruimte voor basic tuinschets

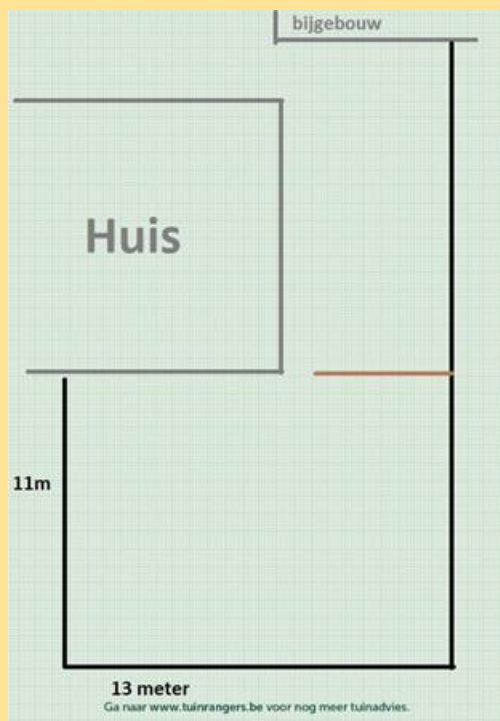
Bestaande situatie

Thuis voorbereid met de hulp van
GoogleMaps of Geopunt

Adviesmateriaal

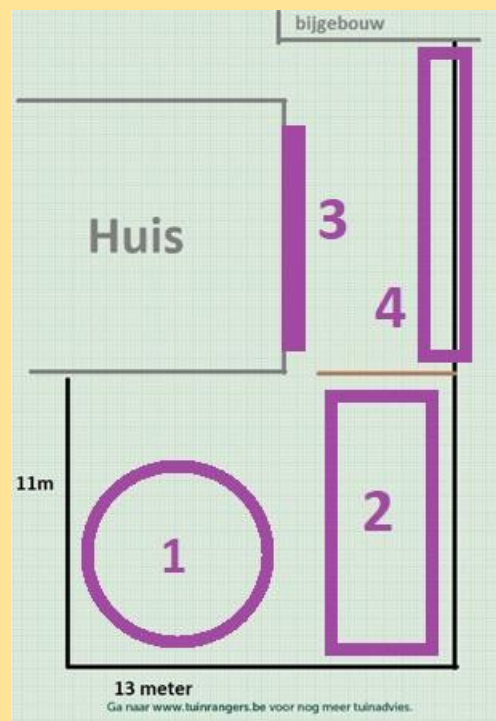

- Op achterkant van mapje: ruimte voor basic tuinschets

Bestaande situatie

Thuis voorbereid met de hulp van
GoogleMaps of Geopunt

Geadviseerde tuinbiotopen

Ingetekend op de juiste plaats bij
afrondding van de safari

Adviesmateriaal

- Voor elk geadviseerd tuinbiotoop, één **adviesfiche**

- ✓ Eén A4 recto-verso
- ✓ Hoe aanleggen, welke soorten, hoe onderhouden, wat kost het ? ...
- ✓ Als houvast voor de tuineigenaar
- ✓ 22 verschillende

Drempelverlagend extra materiaal

- Om de verwondering duurzaam te maken (zoekkaarten, ...)
- Makkelijk zelf aan de slag te gaan (zaadmengsels, ...)
- Enthousiasme te verspreiden (zaadjesdeelzakjes, ...)

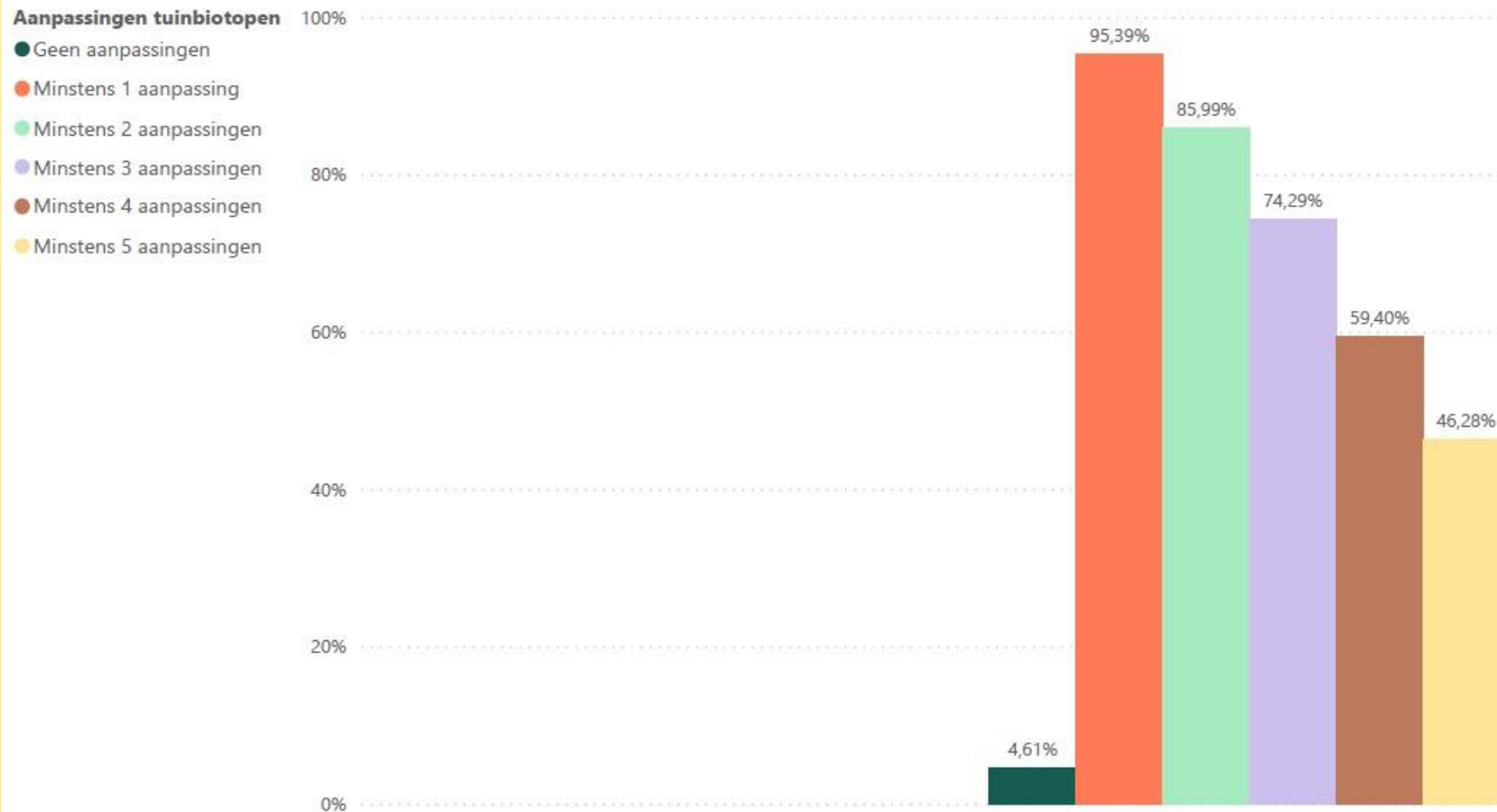

Effectmeting – tuinbiotopen (na 3 maand)

Tuinbiotopen die sinds het bezoek van de Tuinranger aangelegd, vergroot of verbeterd werden.

Geen aanpassingen	Minstens 1 aanpassing	Minstens 2 aanpassingen	Minstens 3 aanpassingen	Minstens 4 aanpassingen	Minstens 5 aanpassingen
4,61%	95,39%	85,99%	74,29%	59,40%	46,28%

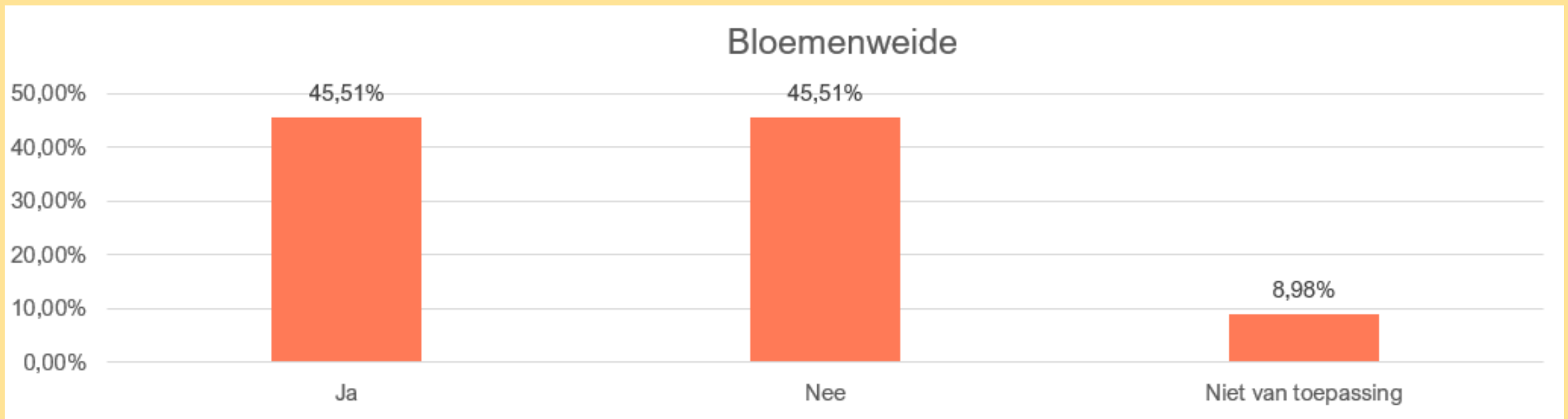

- Slechts 5% heeft nog niets aangepast
- 75% heeft minstens 3 tuinbiotopen aangelegd en/of verbeterd !

Effectmeting – tuinbiotopen (na 3 maand)

- Tuinbiotoop 'bloemenweide' is één van de meest populaire (na 'kringloophoekje' en 'kleine wildernis')

Waar staan we?

- In 2021 begonnen als pilot met 50 rangers in 9 Vlaamse steden en gemeenten
 - Eind 2022 hebben alle pilootgemeenten positief geëvalueerd en voor 3 jaar verlengd
 - Tegen voorjaar 2024 al 62 steden en gemeenten aan boord
 - December 2024 al over 10.000 aanvragen ontvangen en 9.500 tuinen geadviseerd
-
- Nieuwe bestuursperiode – tijd voor een nieuwe intake

Timing nieuwe intake

- Vanaf nu tot zomer 2025 : intekenen is mogelijk met collegebesluit (max. 20)
 - ✓ In de lente tournee door Vlaanderen met Departement Omgeving
- Nov. 2025 – jan. 2026 : infoavonden voor kandidaat-vrijwilligers
- Februari 2026 : samenstelling van de lokale teams
- Maart – mei 2026 : opleiding van de Tuinrangers
- Eind mei 2026 : nieuwe Tuinrangers geven de eerste tuinadviezen
- Zomer 2028 : einde projectperiode

Budget

Budget nodig voor Tuinrangers (2 jaar)

- Excl. 21% btw !
- Vaste kost, afhankelijk van het aantal inwoners
 - Aandeel in ontwikkelingskost adviesmateriaal, website, **ranger app**, rekruteringsronde, promotiecampagnes, effectmeting, tussentijdse rapportage, ...

Kostenpost	Toelichting	Zeet kleine gemeente	Kleine gemeente	Middelgrote gemeente	Grote gemeente	Zeet grote gemeente
		0 tot 10.000 inwoners	10.001 tot 20.000	20.001 tot 40.000	40.0001 tot 60.000	60.000 + inwoners
minimum aantal rangers in het team	en per team tot 2 rangers extra (kostenloos)	2	3	4	5	8
Vaste deelnamekosten		6.500	9.310	13.000	17.570	26.000
Rangerkosten	€ 1.800 voor rekrutering, opleiding, uitrusting, bijscholing, helpdesk, verzekering, vervanging ...	3.600	5.400	7.200	9.000	14.400
Tuinkosten	Aan € 35 per tuin (€ 15 vrijwilligersvergoeding + € 20 adviesmateriaal)	3.500	5.250	7.000	8.750	14.000
totaal target tuinadviezen	25 tuinen per ranger per jaar	100	150	200	250	400
Totaalprijs 2 jaar excl. btw		13.600	19.960	27.200	35.320	54.400

!!! 50/50 cofinanciering mogelijk via Lokaal Energie- en Klimaatpact

Budget Tuinrangers

- Kost per ranger: € 1.800 verspreid over 2 jaar
 - Opleiding, uitrusting, bijscholing, helpdesk, ontmoetingsdagen, verzekering, contact houden, attenties, ...

Kostenpost	Toelichting	Zeer kleine gemeente	Kleine gemeente	Middelgrote gemeente	Grote gemeente	Zeer grote gemeente
		0 tot 10.000 inwoners	10.001 tot 20.000	20.001 tot 40.000	40.001 tot 60.000	60.000 + inwoners
minimum aantal rangers in het team	en per team tot 2 rangers extra (kostenloos)	2	3	4	5	8
Vaste deelnamekosten		6.500	9.310	13.000	17.570	26.000
Rangerkosten	€ 1.800 voor rekrutering, opleiding, uitrusting, bijscholing, helpdesk, verzekering, vervanging ...	3.600	5.400	7.200	9.000	14.400
Tuinkosten	Aan € 35 per tuin (€ 15 vrijwilligersvergoeding + € 20 adviesmateriaal)	3.500	5.250	7.000	8.750	14.000
totaal target tuinadviezen	25 tuinen per ranger per jaar	100	150	200	250	400
Totaalprijs 2 jaar excl. btw		13.600	19.960	27.200	35.320	54.400

!!! 50/50 cofinanciering mogelijk via Lokaal Energie- en Klimaatpact

Prijssetting Tuinrangers

- Kost per tuin: € 35
 - € 15 vrijwilligersvergoeding
 - € 20 adviesmap, adviesfiches en educatieve gadgets

Kostenpost	Toelichting	Zeer kleine gemeente	Kleine gemeente	Middelgrote gemeente	Grote gemeente	Zeer grote gemeente
		0 tot 10.000 inwoners	10.001 tot 20.000	20.001 tot 40.000	40.0001 tot 60.000	60.000 + inwoners
minimum aantal rangers in het team	en per team tot 2 rangers extra (kostenloos)	2	3	4	5	8
Vaste deelnamekosten		6.500	9.310	13.000	17.570	26.000
Rangerkosten	€ 1.800 voor rekrutering, opleiding, uitrusting, bijscholing, helpdesk, verzekering, vervanging ...	3.600	5.400	7.200	9.000	14.400
Tuinkosten	Aan € 35 per tuin (€ 15 vrijwilligersvergoeding + € 20 adviesmateriaal)	3.500	5.250	7.000	8.750	14.000
totaal target tuinadviezen	25 tuinen per ranger per jaar	100	150	200	250	400
Totaalprijs 2 jaar excl. btw		13.600	19.960	27.200	35.320	54.400

!!! 50/50 cofinanciering mogelijk via Lokaal Energie- en Klimaatpact

Lokaal Energie- en Klimaatpact

- Vlaanderen en de lokale besturen slaan de handen in elkaar om samen de nodige transitie in het energie- en klimaatbeleid waar te maken.
- Onderteken voor 29 oktober 2021 het Lokaal Energie- en Klimaatpact en maak zo aanspraak op jouw financiële ondersteuning. Je kan hiervoor gebruik maken van de voorbeeldbeslissing die VVSG maakte om het Lokaal Energie- en Klimaatpact te agenderen op de Gemeenteraad.
 - ✓ Bij ondertekening wordt financiële ondersteuning automatisch toegekend
 - ✓ Verdeelsleutel (80% inwonersaantal, 20% obv mechanisme gemeentefonds)
 - ✓ Cofinanciering: minstens het dubbele bedrag van de subsidie moet worden uitgegeven

Lokaal Energie- en Klimaatpact

- Vier werven
- Tuinrangers past in werf 1 (vergroening)

Lokaal Energie- en Klimaatpact

Voorwaarden om Tuinrangers te kunnen indienen voor Werf 1:

- 50/50 cofinanciering
- Alle uitgaven verbonden aan Tuinrangers vermelden in BBC met code "ABB-LEKP-2025".
 - ✓ Of code "ABB-LEKP-2025", ... naargelang jaartal van toepassing
 - ✓ Directe Tuinrangeruitgaven (zoals vermeld op offerte) komen uiteraard in aanmerking
 - ✓ Maar ook personeelskosten van de diensten milieu of communicatie

Nog tijd voor vragen?

**Contact: werner.vancraenenbroeck@vlaanderen.be
of 0474 69 36 03**